
Förändring

— Teknik, vardag och samhälle —

Materialens mål

Förändringen i teknik och
upptäckandet av den,
textkunskaper och multilitteracitet

Förändring-uppgiftsmaterialens
utgångspunkt är att tänka på
teknikens förändring och att
uppmärksamma det i olika
omgivningar och källor.

Materialen stöder utvecklingen av
textkunskaper och multilitteracitet.

Föremål som informations källa

På museer är information och berättelser centrerade kring föremål. Museumsobjektet fungerar som en källa till många typer av information och berättelser. Ett föremål kan berätta åt oss om...

Förändring och utveckling

- föremål från olika tider visar hur teknik ändrar sig och utvecklas: deras utseende, material, mekanik, funktion och användargränssnitt.
- föremål kan vara symboler om utveckling: ett föremål med framstående ny teknik kan dra framåt en hel industribransch.
- utveckling är inte alltid uppriktigt utan innebär också misslyckande.

Innovationsskedjor

- väldigt få uppfinningar föds av tomrum: ideer och tekniska lösningar tas från gamla uppfinningar och anpassa som delar till nya.

Samhälle

- föremål reflekterar förändring i samhället. Oftast behov för nya uppfinningar uppstår av ett samhällsligt behov. Till exempel samhället där gammaldags lokalbatteritelefons blev till fungerade på ett annorlunda sätt än det moderna samhället, där alla bär med sig en dator och kan nås när och var som helst.

Framtid

- desto mera vi vet om det förflutna ju mera ser vi dess kontinuum och på det sätt förutse framtid.

Andra källor för information

Förutom objektet har museet också en mängd information i andra former: text, fotografier, videor och andra medier kan fungera som källor. Liknande typer av ovannämnda teman och perspektiv kan också användas för att analysera dem.

Vi har plockat fem teman som visar Teknikens förändring från olika synvinklar. Uppgifterna rekommenderas att göra i smågrupper genom att diskutera om materialens information eller länkar.

Materialen kan man använda också när man kommer till museibesök på egen hand.

Tema 1: Förändring i utbildning

Utställningspunkt: ingenjörer på tekniska branscher

Utbildningen på tekniska branscher har förändrat sig under gångna år. Den har utvecklats från ett privilegium av få till mera tillgänglig och tvärvetenskaplig. En stor förändring var då det blev möjligt för kvinnor att studera i högskolor.

Läs avsnitt 2 och 3 på artikeln nedan, överväg attityder till kvinnors utbildning inom teknik.

Teknikens kvinnor – perspektiv på en mångfacetterad historia:

https://www.sverigesingenjorer.se/globalassets/fortroen_devald/stod-och-verktyg/teknikens_kvinnorperspektiv_p_a_en_mangfacetterad_historia_webb.pdf

Tema 2: Förändring i hemmet

Utställningspunkt: Vardagsrum från olika sekler

Hushållsartiklar och maskiner berättar t.ex. om hur människors behov, deras fritid och vardag, har förändrats.

Utforska hemmets tekniska apparater.

A) Vilka enheter är nya, vilka är gamla? Finns det något som har överlevt under årtiondena? Finns det något som försvinner eller redan har försvunnit??

B) Fundera, hur framstegen inom hemtekniken har förändrat vardagen!

Tema 3: Förändring i samhälle

Utställningspunkt: Edisons dynamo

Finlands första permanenta elbelysning tändes år 1882 i Finlaysons bomullsfabrikens sal i Tammerfors. Den bredare introduktionen av elektricitet gjorde industriell produktion effektivare och betraktades som ett exempel på den välfärd som ny teknik ger samhället. Elektriskt ljus följdes av andra tekniska uppfinningar som förändrade och öppnade världen och upplyste troen på teknik.

Läs genom dikt som reflekterar tidens anda.

A) Beskriv, hurdana känslor nyskapande maskiner väcker i dikten?

B) Skriv en egen dikt eller rapptext om en teknisk apparat!

Ouverture

Ananas i Champagne! Ananas i Champagne!
Hur underbart gnistrande, gott och pikant!

Jag är halvt uti Norge, jag är halvt uti Spanien,
impulsivt inspirerad, jag fattar mitt stift.

Surr av aeroplan! Gny av automobiler!
Expressernas vindtjut! Isjakternas flykt.

Någon kysses med våld, någon illa blir slagen!
Ananas i Champagne – är kvällarnas puls.

Bland damer nervösa och spirituella
till en drömfars förvandlar jag livstragedien...

Ananas i Champagne! Ananas i Champagne!
Från Moskva till Tokio, från New York upp till Mars!

Igor Severjanin (1922)

Översättning Edith Södergran (1922)

Tema 4: Förändring i arbete

Utställningspunkt: Den första finska datorn ESKo

Datateknik och automatisering har smygat till en del av arbete från och med 1900-talets början. Den första datorn som byggdes i Finland, dator ESKo, togs i bruk år 1960. Datorerna har förändrat och effektiviserat arbete och särskilt industriarbete har blivit lättare med hjälp av automatisering. I samma takt med IT-teknisk utveckling har också ökat rädslan att datorerna tar över alla arbetsplatser och avsätter människorna som arbetare.

Studera tabellen från år 1975 till 1999, som beskriver dina föräldrarnas ungdom. Tänk på din egen användning av smarta enheter och jämför den med dina föräldrarnas ungdom.

Vilka problem tror du orsakar användningen av smarta enheter idag?

Hur ser framtiden ut nu?

Informationstekniska perioder

Tid	In-ställning	Symboler	Samtals-ämne	Huvudsaklig användare	Allmänhetens erfarenhet	Användning	Problem	Mötande med datorn	Framtiden
1975 - 1999	Hjälpreda, personlig	Redskap i egen användning	Kommunikation	Kontorsarbetare, entusiaster, proffs	Användar- erfarenhet ökar	Kalkyl, registrering, besittning, nöje, kommunikation, henk.koht. persoonan hallinta	Vad får man registrera? Utrotar decentralisering av system datadisciplin?	Allt oftare användar- erfarenheter på jobb eller i hobbyn	Framtid är osäker
2000 - talet	?	?	?	?	?	?	?	?	?

Källa: Suominen, Jaakko. Koneen kokemus -Tietoteknistyvä kulttuuri modernisoituvassa Suomessa 1920-luvulta 1970-luvulle. Vastapaino 2003.

Teema 5: Förändring i kommunikation

Utställningspunkt: mobila enheter

En av de stora drömmarna om kommunikation är drömmen om att kunna chatta med en vän som är långt borta, arbeta eller spela spel var som helst. Förutom handhållna enheter säljer annonserna en bild av livsstil.

Utforska annonser för kommunikationsapparater från olika tidsperioder.

A) Titta på reklamerna och berätta med dina egna ord vad annonserna vill säga. Hur har bärbar kommunikationsteknologi påverkat livet?

B) Om du ville sälja din senaste smartphone till en vän, vilken typ av annons skulle du göra? Vad skulle du använda i din annons?

Länkar till kommunikationsreklam från olika perioder

1970-talet

[Dialog telefon](#)
[Sony Walkman](#)
[Apple II](#)

1980-talet

[Folk datorn](#)
[Sony Discman](#)
[Mobira Talkman](#)

1990-talet

[Game boy](#)
[Nokia 8110](#)
[Ericsson SH 888](#)

2000-talet

[iPod](#)
[Trådlösa hörlurar](#)

TEKNISKA
MUSEET

@ Tekniska museet 2020